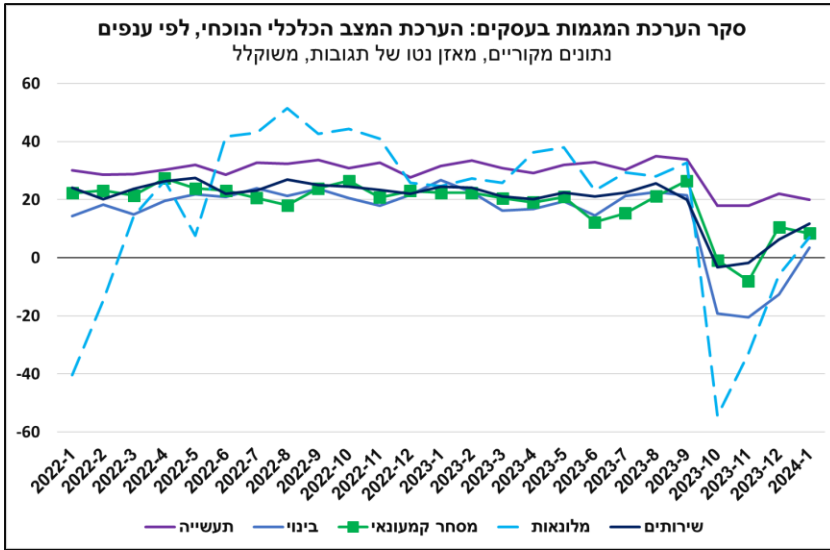


7/2/2024

השבוע במאקרו

סקר הערכת המגמות בעסקים לחודש ינואר: שיפור במצב הכלכלי הנוכחי בכל ענפי הכלכלה המרכזיים

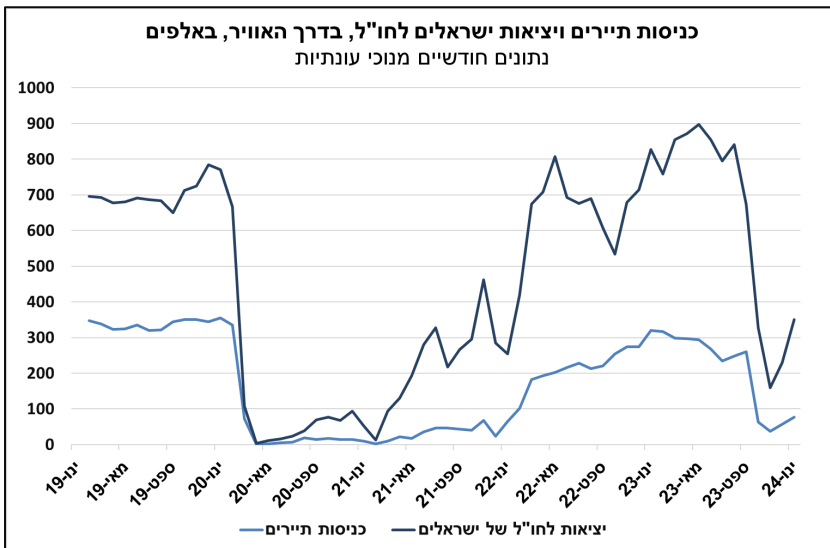


נתוני סקר הערכת המגמות בעסקים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס) לחודש ינואר 2024, מצביעים על הימשכות מגמת השיפור, שנרשמה בחודשים הקודמים. מאזן הנטו של התגובות (אחוז החברות שהצביעו על שיפור פחות אחוז החברות שהצביעו על הרעה), המשקלל את כל ענפי הכלכלה המרכזיים, עלה בכל אחד מארבעת המדדים המרכזיים. המאזן של המצב הכלכלי הנוכחי ושל הפעילות הכלכלית בחודש הקודם, עלו בהיקף גבוה יחסית ליתר. מאזן הנטו של הצפי בנוגע לתעסוקה בחודש הבא, הפך חיובי לראשונה מאז פרוץ מלחמת "חברות ברזל", והצביע על אפשרות להרחבת היקף השכירים בהשוואה לחודש הקודם. על אף השיפור המתואר לעיל, יודגש כי כל המדדים המרכזיים נותרו נמוכים יחסית לתקופה שקדמה לפרוץ המלחמה (ממוצע ינואר-ספטמבר 2023). הפער ביחס למצב טרום המלחמה, נותר גבוה יחסית במדדים של המצב הכלכלי הנוכחי והצפי לפעילות בחודש הבא.

מבחינת ממצאי הסקר בפילוח ענפי, עולה כי בחודש ינואר 2024 חלה עלייה במאזני הנטו הבוחנים את המצב הכלכלי הנוכחי, בענפים: שירותים, בינוי ומלונאות. זאת, תוך כך שלראשונה מאז פרוץ המלחמה, מאזני הנטו בענפי הבינוי והמלונאות עברו לסביבה החיובית, כך שכעת מאזני הנטו בכל הענפים המרכזיים הינם חיוביים (ראה/י תרשים). המשמעות של התפתחות זו, הינה כי בכל הענפים המרכזיים חל שיפור במצב הכלכלי, בהשוואה לחודש דצמבר 2023. יחד עם זאת, בדומה למדד הכללי המשוקלל הבוחן את המצב הכלכלי הנוכחי בכל הענפים, מאזני הנטו בכל הענפים עודם נמוכים ביחס לרמתם טרום המלחמה. יצוין כי חרף השיפור החד יחסית במאזני הנטו של ענפי הבינוי והמלונאות בינואר, הצפי בענף הבינוי באשר להיקף הפעילות השוטפת בחודש הבא נותר שלילי (אם כי בהיקף מתון ביחס לחודשים הקודמים). הצפי בענף המלונאות בנוגע ללינות התיירים בחודש הבא נותר נמוך מאוד, אך הצפי לגבי לינות הישראלים הפך חיובי. זאת, ייתכן שעל רקע הכוונה לצמצם את שיכונם של המפונים במלונות בתקופה הקרובה, ובכך לפנות חדרים לטובת הביקוש בשוק החופשי.

לסיכום, סקר הערכת המגמות בעסקים של חודש ינואר 2024, מלמד על מגמת התאוששות מתמשכת בסקטור העסקי, ולראשונה מאז פרוץ המלחמה, הסקר הצביע על שיפור במצבם של העסקים בכל אחד מהענפים המרכזיים. יחד עם זאת, ההתאוששות המתוארת לעיל הינה חלקית, והסנטימנט בסקטור העסקי עודנו נמוך ביחס למצב טרום המלחמה. מסקנה זו מקבלת ביטוי נוסף בסקר, בפרק העוסק במגבלות על הפעילות של החברות בענפים השונים, כך שבכל הענפים המרכזיים המגבלה הנובעת מהמצב הביטחוני גבוהה במידה משמעותית ביחס לעבר.

כניסות התיירים לישראל ויציאות ישראלים לחו"ל עלו בינואר, אך נותרו נמוכים משמעותית ביחס לרמה טרום המלחמה



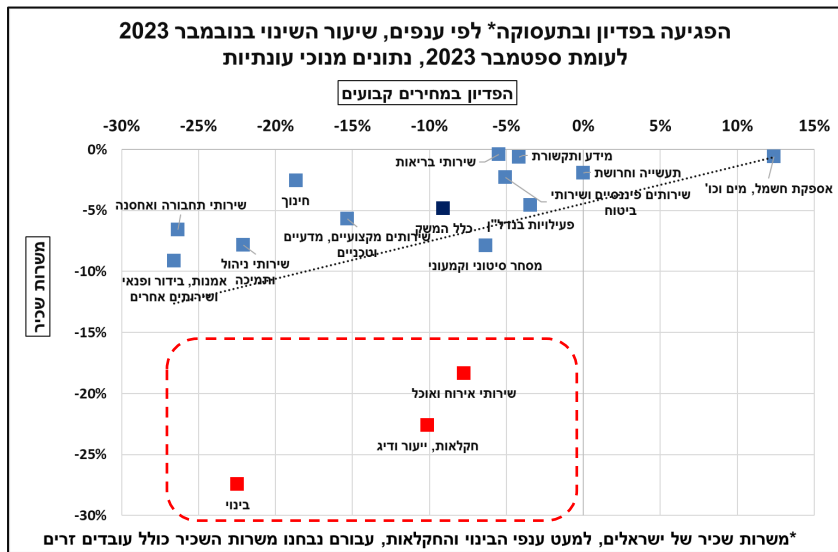
היקף היציאות של ישראלים לחו"ל (בדרך האוויר, נתונים מנוכי עונתיות) עלה בחודש ינואר 2024 בשיעור של 52% בהשוואה לחודש הקודם, והסתכם בכ-351 אלף, אך נותר נמוך בכ-58% ביחס לחודש ינואר אשתקד (ראה/י תרשים), כך על פי נתוני הלמ"ס. עלייה זו, מוסברת בעיקר באמצעות השיפור שהתחולל במצב הביטחוני ובשוק העבודה ביחס לחודשי המלחמה הראשונים. זאת, במקביל לגידול בפעילות של חברות תעופה זרות ולעלייה בהיצע הטיסות למגוון יעדים.

הכניסות של תיירים לישראל (בדרך האוויר, נתונים מנוכי עונתיות) בינואר 2024 הסתכמו בכ-76 אלף, היקף המשקף עלייה בשיעור של כ-32% בהשוואה לחודש הקודם, אך נמוך בכ-76% ביחס לינואר אשתקד.

ההתפתחויות בחודשיים האחרונים מאותתות על תחילתו של דפוס הדומה לזעזועים ביטחוניים קודמים, שהתבטא בהתאוששות מהירה יחסית של יציאות הישראלים לחו"ל בהשוואה לזו של כניסות התיירים לישראל. ניסיון העבר (מלחמת לבנון השנייה, מבצע "עופרת יצוקה", ומבצע "צוק איתן") מלמד כי להתאוששות מלאה של יציאות הישראלים לחו"ל נדרשו לכל היותר ארבעה חודשים מאז פרוץ העימות הצבאי, מה שלא הספיק במלחמה הנוכחית, שמאפייניה חמורים יחסית לעימותים קודמים, ואילו לכניסות התיירים נדרשה תקופה ארוכה משמעותית מכך (לכל הפחות 16 חודשים).

על כן, סביר להניח כי גם בעת הנוכחית, תיירים יחששו להגיע לישראל בצל הלחימה הפעילה בדרום ובצפון הארץ, אך השפעת המלחמה על הישראלים, בעיקר דרך ערוצי הסנטימנט וכוח הקנייה, צפויה לחול בעוצמה נמוכה יותר. על רקע ההערכות המתוארות לעיל, בחודשים הקרובים צפויה עלייה מהירה יחסית ביבוא של שירותי תיירות, אשר תכביד על מאזן השירותים בחשבון השוטף של מאזן התשלומים, ותשיב את דפוסי הצריכה המקומיים לסדרם: התמתנות מסוימת בצריכה של מזון ומשקאות ומוצרי צריכה שוטפים אחרים, שעלתה ברקע הירידה ביציאות הישראלים לחו"ל. כמו כן, ענף המלונאות המקומי צפוי להתמודד עם ביקוש חיצוני נמוך מאוד בשנה הקרובה, ואולי גם עם מגבלות ביטחוניות מקומיות שיספיעו על מידת היכולת של בתי-מלון ומקומות אירוח נוספים לקבל אורחים ישראלים.

משרות השכיר ירדו משמעותית בנובמבר 2023; ירידה חריגה יחסית נרשמה בענפים: שירותי אירוח ואוכל, חקלאות ובינוי



נתוני הלמ"ס מלמדים כי היקף משרות השכיר של ישראלים (נתונים מנוכי עונתיות) ירד בחודש נובמבר 2023 בשיעור של כ-3.1%, והסתכם בכ-3.8 מיליון. רמה זו, נמוכה בכ-4.8% מזו שנרשמה בספטמבר 2023, ערב מלחמת "חרבות ברזל". נתוני משרות השכיר מתבססים על דיווחי המעסיקים לביטוח לאומי ואינם כוללים שכירים המקבלים דמי אבטלה. כך שירידה בהיקפם עשויה לשקף הן ירידה בגין שכירים שפוטר/התפטרו ולא איישו משרה חלופית, והן בגין שכירים שהועברו לסטטוס של חל"ת.

בחינת הפגיעה בתעסוקה (משרות שכיר של ישראלים, למעט ענפי הבינוי והחקלאות המעסיקים בעיקר עובדים זרים, בהם נבחן היקף השכירים כולל זרים) ביחס לזו שחלה בפדיון (נתונים ריאליים, מנוכי עונתיות), בהשוואה לערב המלחמה, לפי ענפים, מלמדת על מתאם חיובי. כלומר, ככל שהפגיעה בפדיון גבוהה יותר כך עמוקה יותר הירידה בהיקף משרות השכיר (ראה/י תרשים). אחת הסיבות לכך, נעוצה בהתאמות שעורכים העסקים, על מנת לקזז מההשפעה השלילית של הירידה בביקושים על רווחיהם, באמצעות הפחתת הוצאות השכר. מבין כלל ענפי המשק, בלטו הענפים: שירותי אירוח ואוכל, חקלאות ובינוי; בהם ירד היקף השכירים בחדות יחסית בהשוואה לירידה בפדיון, ובשונה מהמגמה שאפיינה את יתר הענפים. יודגש כי הירידה בהיקף השכירים (כולל זרים) בענפי הבינוי והחקלאות, נבעה ברובה מצד מגבלות היצע העבודה, ופחות בשל התאמות שערכו העסקים. מגבלות היצע אלו, כוללות את האיסור על כניסתם של עובדים פלסטינים לישראל, אשר הוביל לירידה ניכרת בהיקף השכירים בשני הענפים הללו; ואת מיקומם של שדות ובתי גידול רבים באזורי קו העימות, מה שהחריף את החשש בקרב עובדים זרים לעסוק בתחום החקלאות באזורים אלו.

במבט קדימה, ניתן להעריך כי היקף משרות השכיר של ישראלים עלה בחודש דצמבר 2023, לראשונה מאז פרוץ המלחמה. זאת, על בסיס הירידה הניכרת, שחלה בהיקף המועסקים שנעדרו זמנית מעבודתם מסיבות כלכליות (קבוצה זו כוללת, בין היתר, מועסקים שיצאו לחל"ת), אשר סביר להניח שהתבטאה בגידול מסוים בהיקף השכירים. התאוששות בהיקף השכירים צפויה לתמוך בסך השכר במשק ובביקושים המקומיים.

כתב: גילי בן אברהם